

**СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ
КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ***Досліджено систему показників, що визначають ефективність управління
кредитним портфелем банку, та алгоритми їх розрахунку*

Двома найважливішими проблемами кредитної діяльності банку є рівень кредитного ризику і рівень захищеності кредитного портфеля від можливих витрат. Для їх визначення банківська практика України напрацювала, звичайно, з врахуванням міжнародного досвіду, систему наступних показників – коефіцієнтів (табл. 1).

Таблиця 1. Показники рівня кредитного ризику та рівня захищеності кредитного портфеля станом на кінець дня 31 грудня

№	Показник	Алгоритм розрахунку
1. Показники рівня кредитного ризику		
1.	Коефіцієнт частки зважених класифікованих позик	Відношення зважених класифікованих позик до загальної суми позик
2.	Коефіцієнт зважених класифікованих позик на одиницю капіталу	Відношення зважених класифікованих позик до капіталу
3.	Коефіцієнт проблемної заборгованості загальних вимог за кредитами	Відношення загальної суми прострочених і сумнівних до загальної суми вимог за кредитами
4.	Коефіцієнт збитковості позик	Відношення збитків за позиками до загальної суми позик
2. Показники рівня захищеності кредитного портфеля від можливих витрат		
1.	Коефіцієнт забезпечення позик	Відношення загальної суми забезпечення кредитів до загальної суми кредитів
2.	Коефіцієнт захищеності позик	Відношення резервів на покриття збитків за позиками до загальної суми позик
3.	Коефіцієнт покриття позик власним капіталом	Відношення капіталу банку до загальної суми позик
4.	Коефіцієнт повноти формування резерву	Відношення фактично створеного резерву до розрахункової суми резерву
5.	Коефіцієнт покриття проблемних за НБУ (сумнівних і безнадійних) позик до фактично сформованих резервів	Відношення фактично створеного резерву до суми проблемних (сумнівних і безнадійних) позик
6.	Коефіцієнт проблемних позик за Міжнародними стандартами (субстандартних, сумнівних і безнадійних) фактично сформованим резервам	Відношення фактично створеного резерву до суми проблемних позик (субстандартних, сумнівних і безнадійних) за міжнародними стандартами

Проведена діагностика кредитної діяльності банку за наведеними показниками дає можливість встановити кількісні параметри як рівня кредитного ризику здійснюваних ним кредитних операцій так і рівня захищеності кредитного портфеля від можливих витрат.

Необхідність застосування наведених показників також доведена і двадцятирічною практикою українських банків.

В той же час, найбільш повну характеристику кредитної діяльності може дати тільки комплексний показник(коефіцієнт) ефективності управління кредитним портфелем банку(КЕУКПБ), що враховує найважливіші фактори, які пов'язані з ризиками.

В міжнародній практиці його прийнято визначати на підставі коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем (КЕУКП) – за формулою:

$$КЕУКП = \frac{D - r_0}{IR}$$

де D – середньорічна фактична ставка дохідності кредитного портфеля;

– r₀ процентна ставка без ризику;

IR – показник ризику кредитного портфеля – питома вага резерву в обсязі кредитного портфеля (у %), яка визначається за формулою:

$$IR = \frac{R}{V} \times 100$$

де R – розрахункова сума резерву під нестандартну заборгованість кредитними операціями банку;

V – середньорічний обсяг кредитного портфеля банку – фактична заборгованість (не зменшена на величину резерву).

Таблиця 2. Приклад розрахунку ефективності управління кредитним портфелем банку

Показник	2008 рік	2009 рік	Відхилення
1. Доходи від кредитних операцій, тис.грн.	428	912	+484
2. Обсяг кредитного портфеля, тис.грн., середньорічний	1430	5184	+3754
3. Середня ставка дохідності портфеля, % (п.1/п2)*100(Д)	29,93	17,59	-12,34
4. Безризикова ставка- r ₀ , %	25	12	-13
5. Розрахункова сума резерву під нестандартну заборгованість(тис.грн.)	456	790	+334
6. Питома вага резерву в обсязі портфеля(ризик кредитного портфеля),%(п.5/п.2)*100, (IR)	31,89	15,24	-16,65
7. Перевищення дохідності кредитного портфеля над ставкою без ризику, %(п.3-п.4)	4,93	5,59	+0,66
8. Коефіцієнт ефективності управління (п.7 / п.6)	0,15	0,37	+0,21

Аналіз співвідношення дохідності та ризику у таблиці 2 показав, що протягом року ефективність управління банківським портфелем кредитів покращилася, адже значення коефіцієнта ефективності підвищилось на 0,21. Не зважаючи на те, що середня ставка дохідності кредитного портфеля знизилася на 12,34 %, банк покращав свої позиції за рахунок зниження рівня ризикованості.

Список використаної літератури:

1. Закон України від 07.12.2000р. "Про банки і банківську діяльність". 2. Арістова А.М. "Економічний аналіз діяльності фінансових посередників" Навч.посібник, К., 2009, с. 85-99.
3. Туркало Р.І., Щибиволок З.І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес- діагностика, рейтинг: Навч. Посібник- К., 1999, 233 с.

ГЕРАСИМОВИЧ А.М. – доктор економічних наук, професор Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

ГЕРАСИМОВИЧ І.А. – кандидат економічних наук, доцент Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

МОРОЗОВА-ГЕРАСИМОВИЧ Н.А. – кандидат економічних наук, доцент Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана